

Anton Čadež:

Zaviti darovi.

Igrokaz za deklice.

Osebe:

Micika (15—16 let), služkinja. ¹		Finica	} (6—10 let),	} sirote.
Minka (13 let),	} sestre.	Lojzika		
Doroteja (12 let),		Rezika		
Tekla (10 let),		Pepica		
Sosedova Tonka (14 let).		Katka (14 let), poštarjeva hčerka.		

Dogodek iz trške družine.

I. prizor.

Čedna družinska soba.

(Sestre Minka, Doroteja, Tekla pri mizi. Pletejo za vojake in pojejo: »Jaz pa pojdem...«²)

Micika (vstopi nevoljna z metló. Pometa, se huduje in jezi): Mar recite: Jaz pa pojdem po metlo! Zmerom bi že pele in se ongavile s tem-le igračkanjem! Tega pa ne, da bi ena ali druga prišla za metlo in malo počedila.

Minka: To smo pele včeraj po končanem shodu v Marijinem vrtcu za razvedrilo.

Tekla (napol glasno proti Doroteji): Micika še ne ve ne, kaj je Marijin vrtec.

Micika: Ti mladič ti, le nikar ne misli, da sem gluha. Taki-le prténi modrijani nas ne bodo učili.

Doroteja: Kaj si jo pa že zopet razdražila, Tekla?

Tekla: Huda je, ker sem rekla, da ne ve, kaj je, Marijin vrtec!

Micika: Zato pa bolj vem, kaj je naš vrt. Saj ga moram skoraj vsega sama obdelati. Pa ne bi bilo napačno, če bi tudi ve kaj pomagale.

Tekla: Saj bi rade delale na vrtu, pa imamo šolo, pa naloge, pa Marijin vrtec, pa ročna dela...

Micika (poseže vmes): Pa Miciki morate nagajati, pa obleko trgati, pa po sobi smetiti, pa mamó dražiti, pa ne vem, kaj še vse.

Minka: Danes si pa res nataknjena, Micika. Kdo te je pa tako zdražil?

Micika: Kdo neki? Enkrat ena, enkrat druga.

Doroteja: Bom pa jaz povedala. Micika, ali smem?

Micika: Ti rajši povej, koliko časa si se danes motovila okrog ogledala. Kdo je pa kriv, da je počen? Povej, povej!

Tekla: Kaj res?

Doroteja: Micika. če že nekaj poveš, moraš pa vse povedati. Saj nisem sama kriva, ampak ti in pa naš mucek, ki sta se podila takrat po sobi. Jaz sem se hitro obrnila, sem pa zadela v ogledalo.

Minka: No, lepe reči prihajajo na dan!

¹ Govori v gorenjskem (na Gorenjskem v dolenskem) narečju.

² Napev iz Ferjančičeve zbirke... (za ženske glasove).

Doroteja: Ko smo že začele, bom pa še jaz povedala, kaj je Miciko danes zjutraj tako razdražilo.

Micika: Saj tako vem, da ne znaš nič molčati. Govori, kar hočeš! Ti bom že še kaj zasolila, ne samo kave.

Doroteja: Ja, ja, pa ne tako močno, kot si jo danes zjutraj.

Tekla: Ali se mora kava tudi soliti?

Doroteja: Mama je dobila v aprovizaciji zmletega sladkorja. Prav tak je bil kakor drobna sol; pa tudi take barve je bil videti.

Minka: Saj smo že vsega porabili.

Doroteja: Seveda smo ga. Naša Micika pa tega ni vedela. Danes si je pa hotela kavo prav grofovsko osladiti, je pa pošteno zagrabila in vsula debélo pest soli v kavo. Mislila je, da je sladkor. (Vse v smeh.)

Micika: No, kaj pa je to takega? Saj potem nisem jedla.

Doroteja: Pa bi bila rada! Škoda, da ni bilo takrat zraven fotografa, ko si pokusila tisto »sladčico«. To se ti je nakremžil obraz!

Minka: Kaj pa potem?

Doroteja: Tako je bila nevoljna, da je ostala danes brez gorkega zajtrka.

Tekla: Zdaj se pa nad nami stresa.

Micika: Ti drobiž ti — pa kar tiho! (Odide.)

* * *

Sosedova Tonka (potrka in prihiti s pismom v roki ter skače od veselja): Naš ata je prišel iz vojaške bolnišnice. O, kako smo veseli, da ni hujšega. (Vse skočijo in kličejo: pokaži, preberi!)

Tonka: Hvala Bogu in Materi božji, da je še živ in iz nevarnosti. Ravno včeraj smo pri nas končali devetdnevnicco na čast žalostni Materi božji, kakor nam je svetoval gospod voditelj v Marijinem vrtcu. In res! Molitev ni bila zastoj.

Vse: Oh, to je dobro! Pokaži vendar, beri no, kako je v pismu!

Tonka: Potrpíte! Še nekaj drugega vas bo prej zanimalo in veselilo.

Vse: Res? Povej, povej!

Tonka: Bom pa kar brala. (Bere pismo:)

»Ljuba Tonka! Ko sem sporočil mami, da sem nekoliko ranjen, a sedaj že iz nevarnosti, pišem hitro tudi tebi, da ne boš v skrbeh. Če se bo rana tako dobro celila, bom morda že v nekaj mesecih doma. Posebno sem vesel, ker mi streže kot sestra Rdečega križa sosedova teta Ana, ki je prideljena prav tukajšnji vojaški bolnišnici. Povej sosedomim, ki jih tudi pozdravljam, da sem zdaj prav dobro postrežen. Priporočam se tvoji goreči molitvi.

Pripis tete Ane: Pozdravljam Tebe, ljuba Tonka, in vse naše domače. Če Bog da, pridem enkrat v prihodnjih dneh na kratek dopust.

Priporočam se tudi jaz v molitev vsem deklicam v Marijinem vrtcu! Teta Ana.«

Vse: Hvala Bogu!

Tekla: Škoda, da ni naše mame doma. To bi bila vesela!

Minka: Veš kaj, Tonka? To pa ni le naključje, ampak previdnost božja, da streže tvojemu očetu ravno naša teta Ana.

Doroteja: O, molitev še zmerom pomaga.

Tekla: To moramo pa takoj jutri povedati gospodu voditelju našega Marijinega vrtca.

Minka: Tonka, kadar boš odpisala, pa prinesi pismo, da se bomo še me podpisale in pristavile svoje pozdrave.

Tonka: O seveda, prav rada! Najbolje bo, da kar danes pišem. Z Bogom! (Odide.)

Vse: Z Bogom, Tončka! Pa lepo napiši!

Minka: Bog ve, kdaj pride teta domov?

Doroteja: Veste kaj, za takrat ji moramo pa napraviti kakšno posebno veselje.

Vse: Pa res!

Minka: No, katera bi vedela kaj svetovati? S čim naj jo razveselimo?

Micika (pride s prtom v roki): Za božjo voljo! Ve ste pa kakor začarane deklice, ki se ne morejo ganiti z mesta. Saj pravim, pa še rečem, da ste samo za napótje. Umaknite se vendar, da pogrnem za kosilo! (Deklice se nič ne zmenijo, ampak ugibljejo.)

Minka: Cvetic ji moramo preskrbeti.

Doroteja: Kaj dobrega ji moramo pripraviti.

Tekla: Kakšno lepo pesem se bom naučila za pozdrav.

Micika: Ne bo drugače, da grem po korec vode, pa vas polijem vse! Potem se boste pa že spravile proč.

Minka: Tiho no bodi! Moramo se nekaj važnega pomeniti.

Micika: Pa bodite brez kosila! Meni je tudi prav. Si bom pa sama bolj postregla.

Minka: Ti si pa res nepočakana! Kakor burja. Saj ne gori.

Micika: Gori, gori! Tako, da bo že vse prekuhana. Potem bom pa spet jaz kriva, če se kaj prismođi.

Doroteja: Pojdimo v sosednjo sobo; se bomo pa tam zmenile. (Odidejo.)

Micika (pogrinja in modruje): O ta cvet otročji! Taka svetost jih je, tega pa ne, da bi me kaj poslušale. Če mame ni doma, sem jaz prva. Brez gospodinje vendar ne sme biti pri hiši. Ata so v večnosti, mama pa v mestu zaradi zdravja. Zdaj je pa vse na mojih ramah. Pa je že tako, da ne mara nihče več ubogati... No, če sem prav odkritosrčna (pogleda okrog, če jo kdo posluša), saj jaz tudi nisem kaj dosti boljša. Najrajše imam, če me gospodinja pusti pri miru... Ali s temi otročaji je pa res križ! Saj niso slabi otroci, ampak to je: če je človek za posla pri hiši, jim ne sme nič reči. Včasih jim pa le kaj pametnega povem; pa jim bom še, saj tako neumna nisem, kot bi kdo rekel. No, zdaj pa hitro po kosilo; nazadnje se bo pa res še kaj prismođilo.

(Zavesa pade.)

II. prizor.

Micika (briše prah): Saj pravim, pa še rečem: Človek ni nikoli ugnan. Komaj petelin zapoje. moraš že biti na nogah. In ko že vsi drugi sanjajo, moraš pa še pospravljati, čediti pa umivati. Komaj dobim toliko časa, da se priporočim Bogu in angelčku varihu. (Nekdo potrka.) Kdo pa že spet? ... Je vseeno, četudi zunaj ostane.

Tonka (vstopi): Kje so pa vaši?

Micika: Kakšni vaši? Naši so tam v Ovčji dolini.

Tonka: Ne, ne, mislim: gospa in pa hčerke.

Micika: No ja! Tukaj pravimo: gospodinja in punce. Gospodinje še ni, je pri zdravniku v mestu. Punce so pa dobile ... no, kako se že pravi? Ena čudna beseda. Pomačaj no! ... Oh, saj mi je na jeziku ... Čakaj no. Najprej je »tele« — potem pa še ena beseda zraven.

Tonka: Kaj? »Tele« so dobile?

Micika (nevoljna): Ne teleta, ampak poštni je prinesel, no pomačaj, kako se pravi.

Tonka: »Tele ...« hm ... A, že vem! Telegram!

Micika: No ja, nekaj takega. Zdaj so pa brž letele vse skupaj k gospodični učiteljici.

Tonka: Kaj pa je bilo zapisano v telegramu?

Micika: Oh, kako si radovedna in zvedava? ... Teta Ana bo prišla zvečer domov? Zdaj je pa vse pokonci.

Tonka: Kaj pa so šle iskat k gospodični učiteljici?

Micika (zase): Ti radovednost ti! (Glasneje:) Zdi se mi, da bi bile danes rade vse boljše kuharice kot sem jaz. Zmenile so se, da hoče vsaka zase nekaj posebnega skuhati ali speči za teto. Zdaj pa še veliko ne znajo, so se šle pa učit k gospodični.

Tonka: Ali ti, Micika, ne znaš kuhati? Pa bi jim ti kaj pokazala!

Micika: Ne znaš ... Že znam. Za vse pa vendar noben človek ni. Ko sem bila še doma, sem večkrat namesto matere kuhala; a našim ni bilo nikoli prav povšeč: enemu je bilo preslano, drugemu premrzlo, tretjemu prismojeno. Jaz sem pa rekla: Takim prismodam pa rajši ne kuham več. Takrat sem kuhinjsko umetnost obesila na kol.

Tonka: Ali se ti zdaj bolje godi? Si zadovoljna?

Micika: Saj moram biti. Kadar kdo po svoji glavi dela, se ne more nič pritoževati. Mati so mi rekli: Kakor si kdo postelje, tako leži. Jaz moram reči, da si nisem postlala preveč dobro. (Od daleč se sliši hrup.) No, zdaj pa gredo naše punce, pa močno glasne so.

(Vstopijo šumno.)

Vse: O, Tonka tukaj?

Tonka: Ravno povpraševala sem po vas. Micika mi je povedala, da ste šle k gospodični učiteljici — v kuhinjsko šolo?

Minka: Pa smo res šle po to-le kuhinjsko knjigo. (Pokaže knjigo: »Slov. kuharica.«) Veš, danes je napovedana naša teta. Ker je pa mama še v mestu,

smo pa sklenile, da napravimo me teti Ani malo veselja, in sicer tako, da bo vsaka izmed nas napravila prav sama kakšno jed in jo podarila zvečer teti Ani.

Tonka: Če se boste ve vse in še tudi Tekla kosale, potem se pa pridružim še jaz.

Tekla: Jaz že vem, kaj bom napravila.

Tonka: No, dobro. Tudi jaz prinesem svoje darilo, da se tako zahvalim teti za vse, kar je dobrega storila mojemu ateju v bolnišnici.

Micika (stopi v sobo): Kaj pa naj danes za večerjo naredim?

Minka: To tebi prepustimo. Glavna skrb vsake izmed nas bodi zdaj ta, da se bomo postavile s svojo kuhinjsko umetnostjo, ko bo prišla teta.

Micika: S kakšno umetnostjo? Če bi jaz zdaj-le kateri rekla: pojdi mi kave skuhat, pa bi vas spravila vse v zadrego. Toliko glejte, da ne boste napravile kakšne neumnosti.

Doroteja: To bi se bilo kvečemu za-te bati.

Tekla: Da, da, Micika! Le glej, da boš teti prav dobro postregla.

Minka: Ti deklič pa lepo tiho bodi in drži jezik za zobmi. Jaz že vem, kako se mora ravnati s takimi osebami. Tako umazana pa tudi jaz ne bom, da bi teti ne prinesla nobenega daru. Taki-le gostje sežejo nazadnje tudi v roko. Pa tako, da v roki kaj ostane.

Doroteja: Micika, ti si preveč sebična!

Minka: Zdaj le brž vsaka na svoje delo.

(Konec prih.)

(Zaveza pade.)

Fr. Rojec:

Ob žetvi.

Pšenico žanjejo ženjice
in v snopih zdevajo v kopice,
otroci pridni in marljivi
pa klasja iščejo po njivi.
Naberejo ga snopič mnog
in k žitu znosijo ga v stog.

Lepo to res je za otroke,
da urijo si v delu roke;
a tudi blago njih je delo,
da klasje konca ne bo vzelo:
rešujejo s tem kruh ljudem,
oh kruh - kot biser drag očem.

Naj vsi otroci to bi znali,
pa v delu sreče si iskali,
potem lahko jim bo živeti
v domovju ali v tujem sveti:
kdor mlad se delu priuči,
nikoli sile ne trpi!

